

Το βυζαντινό νόμισμα (Αμαλία Κ. Ηλιάδη, Φιλολόγος - Ιστορικός)

/ [Πεμπτούσία](#)

Με τον όρο βυζαντινό νόμισμα εννοούμε την ιστορία του νομίσματος από τα χρόνια της βασιλείας του Αναστασίου Α΄ (491-518) μέχρι και την πτώση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Η πορεία του στο Βυζαντινό κόσμο ελκυστικά

Νόμισμα είναι ένα μικρό σύμβολο, μεταλλικό ή χάρτινο συνήθως αντικείμενο, καθιερωμένο από το κράτος για μέσο ανταλλαγών μεταξύ των πολιτών του. υπάρχουν διαφόρων αξιών νομίσματα, πράγμα που αναγράφεται στη μια τους τουλάχιστον επιφάνεια και τα νομίσματα κάθε κατηγορίας έχουν δικό τους τύπο (μέγεθος, βάρος, σύσταση, παραστάσεις, κ.τ.λ.) που καθορίζεται με ειδική απόφαση και σύμφωνα με αυτή κόβονται στα νομισματοκοπεία.

Ο δρόμος του νομίσματος αφορά στο εμπόριο, καθώς το νόμισμα ανταλλάσσεται με είδη διατροφής, γίνεται αμοιβή για τον εργαζόμενο, υποστηρίζει την παιδεία και τις τέχνες. Ο ρόλος του νομίσματος, στη μακρινή του πορεία αναγκάστηκε να συγκεντρωθεί σε κανόνες, οι οποίοι δημιουργήθηκαν από οικονομικές ανάγκες ή από τα πολιτικά και οικονομικά της κάθε εποχής.

Η εμφάνιση του βυζαντινού νομίσματος

Το 498 μπορεί να θεωρηθεί ως η αρχή του βυζαντινού νομίσματος. Δημιουργείται «ο φόλλις» που ήταν ένα βαρύ χάλκινο νόμισμα. Η επιτυχία του βρισκόταν στο γεγονός ότι το νέο νόμισμα παρείχε μια αξιοπιστία που οφειλόταν στο γεγονός ότι, αφού δεν επιδεχόταν καμία αλλοίωση στη σύνθεσή του, κάτι πολύ ευάλωτο στην περίπτωση του κράματος που είχε καθιερωθεί στην κοπή νομισμάτων κατά την προηγούμενη περίοδο.

Στα χρυσά νομίσματα οι πρώτοι εμπροσθότυποι παρίσταναν πορτρέτα που έφεραν διάδημα ή κράνος. Τα πορτρέτα παρουσίαζαν τον αυτοκράτορα με πολεμική πανοπλία μ' έναν σταυρό στο χέρι ή στο κράνος. Αν ο σταυρός απουσίαζε από τον εμπροσθότυπο υπήρχε στον οπισθότυπο. Με τον Ιουστίνο Α' (518-527) και τον Ιουστινιανό Α' (527-565) οι μορφές των αυτοκρατόρων παρουσιάζονται παρακαθήμενες.

Επί Ηρακλείου (610-614) άρχισε η παρουσίαση του αυτοκράτορα μ' έναν ή περισσότερους από τους γιους του, ενώ υπήρχε η πιθανότητα να εμφανίζεται ο αυτοκράτορας μαζί με την αυτοκράτειρα, ή ακόμη ο αυτοκράτορας να στέφεται από την Παρθένο, με το χέρι του Θεού από πάνω. Ο Τιβέριος Β' εισήγαγε τον σταυρό, που δέσποζε στην οροφή κλίμακας, έναν τύπο που έμελλε να παίξει μακροχρόνιο και σημαντικό ρόλο. Ο Ιουστινιανός Β' (685-711) ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε τη φωτοστεφανωμένη προτομή του Χριστού. Με τον Μιχαήλ Γ' (842-867) η προτομή του Χριστού επανήλθε από την εποχή της βασιλείας του Βασιλείου Α' ο Χριστός εν θρόνω κυριάρχησε.

Οι εμπροσθότυποι των αργυρών νομισμάτων είχαν αρχικά κατά τομές, αλλά στη συνέχεια περιλάμβαναν καθιστές μορφές, προτομές και καθαρά επιγραφικά πρότυπα. Οι οπισθότυποι παρουσίαζαν έναν σταυρό που δέσποζε στην οροφή κλίμακας ή μια προτομή του Χριστού που περιβαλλόταν από επιγραφές. Από τον 10ο αιώνα ο σταυρός έφερε ένα στρογγυλό ανάγλυφο πορτραίτο του αυτοκράτορα.

Οι εμπροσθότυποι των πρώτων μπρούτζινων νομισμάτων είχαν μια προτομή και οι οπισθότυποι ένα σταυρό και μια ένδειξη της αξίας. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Ιουστινιανού Α' η προτομή επικράτησε και ο αυτοκράτορας

προσέθεσε στη δωδέκατη επέτειο της βασιλείας του την ημερομηνία στον οπισθότυπο των μπρούτζινων νομισμάτων με τη μορφή Anno XII. Από την εποχή του Ιουστίνου του Β΄ (567-578) οι εμπροσθότυποι παρουσίαζαν δύο ή περισσότερες αυτοκρατορικές μορφές σε όρθια στάση σε συνδυασμό με μια ένδειξη της αξίας. Από τον 10ο αιώνα οι οπισθότυποι καλύπτονταν πλήρως από τρεις ή τέσσερις γραμμές επιγραφής. Οι επιγραφές ήταν αρχικά στα Λατινικά αλλά η ορθογραφία γινόταν συνεχώς πιο πολύπλοκη, καθώς αναμειγνύονταν το ελληνικό και το λατινικό αλφάβητο, κυρίως από τον 7ο αιώνα, με αποτέλεσμα στα τέλη του 8ου αιώνα να υιοθετηθεί πλήρως η ελληνική γραφή.

Σημειώνεται ότι η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αναδείχθηκε ισχυρή εμπορική δύναμη. Αυτό φαίνεται από το κύρος του βυζαντινού νομίσματος.